

Alueellisen jätehuoltolautakunnan vuosikertomus 2021

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Jätehuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa, jotka ovat Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampereen, Vesilahden, Virtain ja Ylöjärven kunnat. Tampereen kaupunki toimii kuntalain mukaisena jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana.

Jätehuollon yhteistoiminta-alueella on noin 455 000 asukasta ja noin 39 500 vapaa-ajan asuntoa.

Kuva 1 Jätehuoltoviranomaisen toiminta-alue

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Tehtäviin kuuluvat mm. jätetaksasta ja jätehuoltomääräyksistä päättäminen, jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen, kuntalaisten jättemaksujen maksuunpanosta päättäminen sekä jättemaksumuistutusten käsittely. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja päättää poikkeuksien myöntämisestä liittymisvelvollisuudesta kunnan järjestämään jätehuoltoon. Jätehuoltoviranomainen myös ylläpitää lakisääteistä jätteenkuljetusrekisteriä ja seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko koko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, kuntien vesilaitosten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

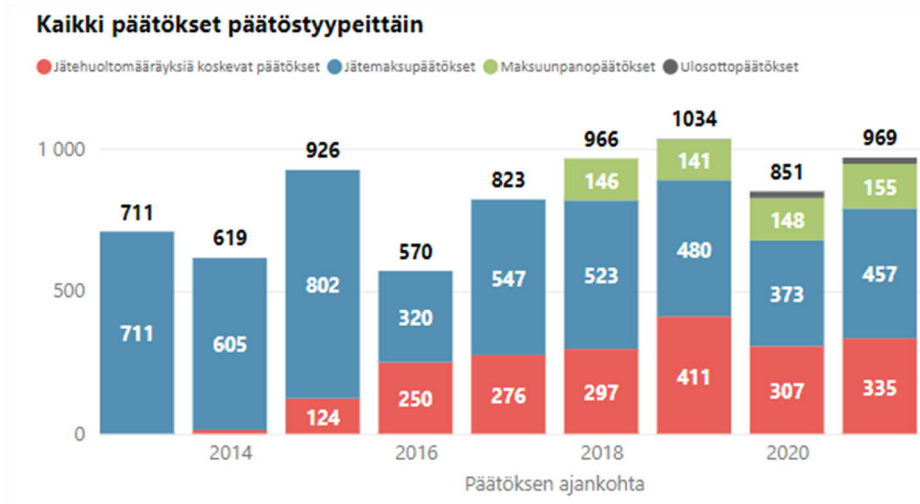
1. Yleistä jätehuoltolautakunnan toiminnasta vuonna 2021

Koronavirusepidemia ja siihen varautuminen leimasivat edelleen vuotta 2021. Poikkeusolojen sijaan pandemiasta tuli kuitenkin osa jokapäiväistä toimintaa, mikä toi esimerkiksi riskienhallinnan osaksi päivittäistä työtä ja johtamista. Läpi pandemian jätehuolto on toiminut normaalisti toimialueella.

Vuonna 2021 jätehuoltolautakunta kokoontui kuusi kertaa. Uudistunut jätelainsäädäntö astui portaittain voimaan toimintavuoden aikana aiheuttaen toimintaa ohjaavaan lainsäädäntöön merkittäviä muutoksia. Tämän vuoksi jätehuoltoviranomaisen toiminnassa korostui varautuminen muutosten toimeenpanoon. Uudet kunnalliset jätehuoltomääräykset hyväksyttiin jätehuoltolautakunnassa toukokuussa 2021. Tämän jälkeen jätehuoltoviranomainen aloitti määräysten toimeenpanon eri sidosryhmien kesken.

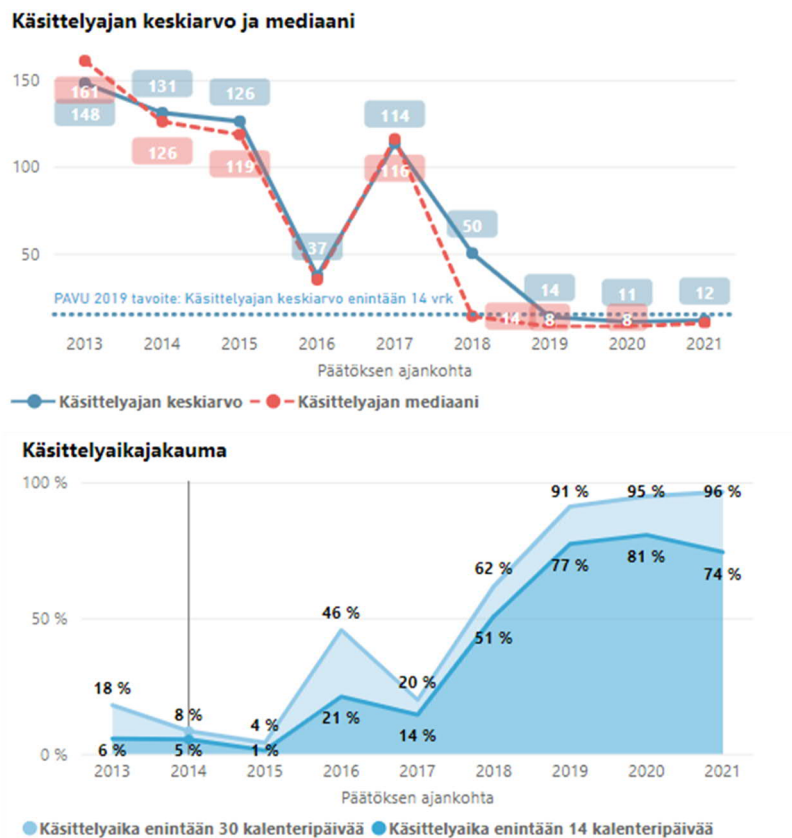
Lietejätehuollossa keskityttiin erityisesti kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen liittymättömien kiinteistöjen seurantaan. Lisäksi toiminnassa keskityttiin alueella edelleen jätelain 36 §:n vastaisesti toimivien lietekuljetusyritysten toiminnan seurantaan sekä siihen liittyvään yhteydenpitoon jätehuoltoviranomaisen ja valvontaviranomaisen välillä. Pirkanmaan ELY-keskus käynnisti toimintavuoden aikana valvontatoimenpiteet niitä toimijoita kohtaan, jotka edelleen kuljettivat kunnan vastuulle kuuluvaa lietettä jätelain 36 §:n vastaisesti.

Jätehuoltoinsinöörin ratkaisemia viranhaltijapäätöksiä tehtiin toimintavuonna 969 kpl. Lisäksi oma-toimisia lietteenkäsittelyilmoituksia käsiteltiin 72 kpl. Hakemuksia tuli vireille yli 100 enemmän kuin vuonna 2020, joten vireille tulleiden hakemusasioiden määrä palautui tavanomaiselle tasolle. Hakemusten määrän lisääntymiseen vaikutti useiden viranhaltijapäätösten voimassaolon päättyminen vuoden 2021 lopussa. Lisäksi jätehuoltoviranomaisen käynnistämä seurantaprojekti aiemmin jätehuollosta vapautettuja kiinteistöjä koskien lisäsi vireille tulleiden hakemusten määrää. Tästä huolimatta hakemusten ja ilmoitusten käsittelylle asetettua määrällistä tavoitetta ei saavutettu. Tavoitteen asettamisessa oli varauduttu kompostointi-ilmoitusten käsittelyyn toimintavuoden aikana, mutta lainsäädännön voimaantulon viivästyminen ja asiaa koskevat odotettua pidemmät siirtymäajat siirsivät kompostointi-ilmoitusten vireille tulon vuosille 2022 ja 2023. Kuvassa 2 on esitetty jätehuoltoviranomaisessa vuosittain käsiteltyjen hakemusasioiden määrät asiatyypeittäin.

Kuva 2 Kiinteistöjä koskevat päätösasiat asiatyypeittäin

Jättemaksumuistutusten ja jätehuoltomääräysten poikkeamishakemusten käsittelyajat alittivat niille asetetut käsittelyaikatavoitteet (14 vrk). Vuonna 2021 hakemusten käsittelyajan keskiarvo oli 12 vrk. Yksikössä käsiteltiin 74 % hakemuksista 14 vuorokauden kuluessa ja 96 % 30 vuorokauden kuluessa. 14 vuorokauden kuluessa käsiteltävien hakemusten osuus pieneni vuodesta 2020. Tämä johtui hakemusten määrän kasvusta erityisesti loppuvuodesta sekä sähköisen asiointipalvelun käyttöönotosta, mikä aiheutti aluksi teknisiä haasteita ja edellytti myös vanhojen toimintaprosessien uudelleentarkastelua.

Kuva 3 Hakemusten käsittelyaikojen kehitys vuosien 2013–2021 aikana

Jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seuranta tehtiin koko toimialueella. Sekajätteiden osalta jätehuoltoon liittymättömät kiinteistöt tulivat jätehuoltoviranomaiseen vireille pääasiassa Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ilmoitusten kautta. Näiden lisäksi jätehuoltoviranomaisessa käynnistettiin erillinen seurantaprojekti aiemmin jätehuollosta vapautettuja kiinteistöjä koskien. Sekajätehuoltoon liittymistä koskevia kehotuskirjeitä lähetettiin 309 kappaletta.

Kiinteistöt, jotka eivät noudattaneet kehotusta liittyä jätehuoltoon, laitettiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa vireille hallintopakkomenettelyn käynnistämistä varten. Vuonna 2021 kuntien ympäristönsuojeluviranomaisessa laitettiin vireille 38 sekajätehuoltoa koskevaa seurantakohdetta. Näiden lisäksi 563 kiinteistöä koskevaa lieteseuranta-asiaa valmisteltiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle hallintopakkomenettelyn käynnistämistä varten. Seurantakirjeille asetettua määrällistä tavoitetta ei saavutettu, koska seurantaan liittyvät vireillepanoprosessit (mm. asian valmistelu ympäristönsuojeluviranomaiselle ja asiakkaiden yhteydenotot) työllistivät odotettua enemmän erityisesti lieteasioiden osalta.

Toiminnan mittarit	TP	TP	TAE	Toteuma
	2019	2020	2021	31.12.2021
Tehtyjen päätösten ja ilmoitusten määrä, kpl	1154	901	1 200	1 041
Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl	17	17	17	17
Jättemaksumuistutusten käsittelypäivien keskiarvo	15	11	14	12
Jätehuoltomääräysten poikkeushakemusten käsittelypäivien keskiarvo	14	11	14	12
Seurantakirjeiden määrä, kpl	209	1 110	700	309

Taulukko 1 Jätehuoltoviranomaisen toiminnalliset mittarit

Sidosryhmäyhteistyötä tehtiin suunnitellusti koronavirusepidemiasta huolimatta. Kuntajohdolle suunnattu vuosittainen jätehuollon info- ja keskustelutilaisuus pidettiin tammikuussa 2021. Lisäksi kuntien vuosittaiset jätehuollon kehittämispalaverit järjestettiin kuntien edustajien kanssa etäyhteyksin. Tapaamisiin osallistui yhteensä 79 kuntien edustajaa. Palavereissa esille nousseet kehitysasiat on vastuutettu jäteyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen edustajille ja niiden toteutumista on seurattu säännöllisesti.

Sidosryhmäyhteistyötä on tehty myös Pirkanmaan ELY-keskuksen ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen edustajien kanssa säännöllisesti. Lisäksi kuntajohtajien nimeämä lietejätehuollon kehittämissuunnitelma kokoontui toimintavuoden aikana kerran. Keskeisiä ryhmässä käsiteltyjä asioita toimintavuoden aikana olivat mm. jätelainsäädännön ja jätehuoltomääräysten muutosten vaikutukset lietekuljetuksiin, tiedotuksen ja neuvonnan kehittäminen sekä lietteen vastaanotto toiminnan kehittäminen.

Jätehuollon yksikön toimintaa kehitettiin toimintavuoden aikana monin eri tavoin. Yksikössä käynnissä olleista tietojärjestelmähankkeista sähköinen asiointipalvelu valmistui. Se otettiin käyttöön hakemusasioiden osalta toukokuun alussa ja lieteasioiden osalta marraskuulla. Palvelun käyttöönoton jälkeen noin 23 % hakemuksista siirtyi sähköisiksi ja määrän odotetaan lisääntyvän, kun palvelun tunnettuus lisääntyy. Asiointipalvelun ohella jätehuoltoviranomaisessa otettiin käyttöön digi- ja väestöviraston suomi.fi-viestipalvelu. Palvelun avulla sähköiset suomi.fi-viestit mahdollistavat reaaliaikaisen viestimisen jätehuoltoviranomaisen asiakkaille. Niiden asiakkaiden, joilla ei ole sähköisiä suomi.fi-viestejä ole käytössään, asiakirjojen postitus tapahtuu DVV:n kilpailuttamassa postituspalvelussa. Suomi.fi-viestien käyttöönoton myötä on pystytty saavuttamaan kustannushyötyjä ja vapauttamaan tukitoimintojen resursseja muihin kuin postitustehtäviin.

Paikkatietoon ja SQL-tietokantaan perustuvan uuden jätteenkuljetusrekisterin kehitys eteni vuonna 2021 toteutusvaiheeseen. Tietojärjestelmä oli tarkoitus ottaa jätehuoltoviranomaisen käyttöön jo loppuvuodesta, mutta toteutuksessa esiin tulleiden haasteiden vuoksi käyttöönotto siirtyi vuoden 2022 puolelle. Jätteenkuljetusrekisterin ylläpito on yksi jätehuoltoviranomaisen lakisäätöistä velvoitteista, mutta sitä voidaan hyödyntää myös työkaluna esimerkiksi jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seurantatyössä.

2. Toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Jätehuoltolautakunta asetti vuoden 2021 toiminnan painopisteiksi uuden jätelainsäädännön toimeenpanon, jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seurannan sekä jätestrategian toimeenpanon.

Uuden jätelainsäädännön toimeenpanoa koskeva painopiste toteutui pääosin suunnitellusti, vaikka jätelainsäädännön muutoksen hyväksyminen viivästyi eduskunnassa. Uudet, jätelain muutokset huomioivat kunnalliset jätehuoltomääräykset hyväksyttiin toimialueelle 19.5.2021 (§ 27) ja ne astuivat voimaan 1.7.2021. Muutosten toimeenpanoa sekä asiakkaiden ja sidosryhmien perehdyttämistä ja tiedottamista päästiin edistämään miltei suunnitellussa aikataulussa.

Jätehuoltomääräysten toimeenpanon toteutusta on seurattu säännöllisesti jätelyhtiön kanssa pidettävissä palaverissa kuukausittain. Työ jatkuu edelleen. Lisäksi muutosta koskevaa viestintää tehtiin suunnitellusti eri sidosryhmien kanssa eri kanavien (mm. lehtiartikkelit, webinaarit, tapaamiset) kautta. Muutosta koskevaa viestintää on kohdennettu myös kuntien edustajille. Toimintavuoden aikana myös viranhaltijapäätösten poikkeamislinjaukset päivitettiin vastaamaan muuttunutta jätelakia ja jätehuoltomääräyksiä.

Kompostointi-ilmoitusten käsittelyä koskevaa tietojärjestelmäkehitystyötä ei sen sijaan saatu toteutettua suunnitellusti. Kompostointi-ilmoitusten tietosisällöstä määrätään yksityiskohtaisesti uudessa jäteasetuksessa, mikä astui voimaan vasta 1.12.2021. Tämän vuoksi kehitystyö päästiin käynnistämään vasta vuoden 2021 lopulla. Kehitystyö siirtyi suurelta osin toteutettavaksi vuoden 2022

aikana kuitenkin siten, että valmius kompostointi-ilmoitusten vastaanottamiseen on hyvissä ajoin ennen vuoden 2022 loppua, kun siirtymäaika kompostointi-ilmoituksia koskien umpeutuu.

Uuden jätelain toimeenpanon ohella vuoden 2021 toiminnassa painotettiin jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta. Painopiste toteutui suunnitellusti. Seurantatyössä kiinnitettiin erityistä huomiota saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennyksiin Parkanossa, Sastamalassa ja Pälkäneellä. Seuranta kohdistui niihin vakituisiin asuinkiinteistöihin, joita oli jo vuosien 2018 ja 2020 aikana kehoitettu tilaamaan lietetyhjennykset jätelain ja jätehuoltomääräysten edellyttämällä tavalla. Jätehuoltolautakunta laittoi vireille yhteensä 563 kiinteistöä koskevan valvontamääräysasian kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa mahdollista hallintopakkomennettelyä varten. Vapaa-ajan asuntojen lietesäiliöiden tyhjennysten seuranta tehtiin Tampereen Aitoniemen alueella, missä yhteistyötä tehtiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa mm. tyhjennystä vaativien säiliöiden kartoittamisessa.

Kolmantena toiminnan painopisteenä vuonna 2021 oli jätestrategian toimeenpano. Jätehuoltolautakunta hyväksyi syksyllä 2019 toimialueen kuntien yhteisen jätestrategian. Vuoden 2021 aikana jatkettiin strategiassa määriteltyjen toimenpiteiden toteuttamista ja edistämistä yhteistyössä strategiassa määriteltyjen vastuutahojen kanssa. Erityistä huomiota kiinnitettiin sidosryhmäyhteistyön parantamiseen jätestrategiassa määriteltyjen toimenpiteiden osalta. Tavoite toteutui suunnitellusti, vaikka koronavirusepidemia toikin edelleen rajoituksia sidosryhmäyhteistyön toteuttamiseen. Säännöllisten, vuosittaisten kuntapalaverien ohella yhteistyötä tehtiin myös uusien sidosryhmien, kuten Kiinteistöliitto Pirkanmaa ry:n ja Suomen Omakotiliitto ry:n kanssa. Lisäksi yhteistyötä laajennettiin mm. kuntien kaavoituksen edustajiin ja rakennusvalvontoihin. Toukokuulla 2021 jätehuoltolautakunnan edustajat vierailivat lisäksi Pälkäneen kunnan päättäjäille ja lietekuljetusryityksille suunnatussa keskustelutilaisuudessa.

3. Talouden toteutuminen

Jätehuoltoviranomaisen talousarvio vuodelle 2021 oli 415 000 €. Jätehuollon yksikön ja jätehuoltolautakunnan menot olivat yhteensä 411 000 €, joten budjetti toteutui suunnitellusti. Tilikauden tuloksella on katettu ns. jyvittämättömiä, yleisiä hallinnollisia kustannuksia. Näitä ovat olleet mm. jätehuoltoviranomaisen toimintaan liittyvät yleiset henkilöstö- ja taloushallintopalvelut sekä toimistosiihteeripalvelut päätösten tiedoksiantoihin liittyen.

Jätelainsäädännön ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset on katettava kokonaisuudessaan jätemaksutuloilla. Jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset on peritty osana kuntalaisten jätemaksun perusmaksuosuutta. Tampereen kaupunki on laskuttanut jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä kalenterivuoden loppuun mennessä yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

111874, Jätehuollon yksikkö	TP 2020	TP 2021	TA 2021
	* 1.000	* 1.000	* 1000
Toimintatuotot	319	395	415
Tuet ja avustukset	1	4	0
Muut toimintatuotot	318	391	415
Toimintakulut	-312	-381	-415
Henkilöstökulut	-268	-303	-294
Palkat ja palkkiot	-222	-247	-243
Henkilösivukulut	-47	-55	-51
Eläkekulut	-39	-45	-42
Muut henkilösivukulut	-8	-10	-9
Palvelujen ostot	-24	-61	-71
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2	-3	-2
Vuokratulut	-17	-14	-20
TOIMINTAKATE	7	13	0
VUOSIKATE	7	13	0
TILIKAUDEN TULOS	7	13	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALI-JÄÄMÄ)	7	13	0

113132_26299, Jätehuoltolautakunta	TP 2020	TP 2021
	* 1.000	* 1.000
Toimintatuotot	21	30
Myyntituotot	13	38
Muut toimintatuotot	9	-9
Toimintakulut	-20	-30
Henkilöstökulut	-10	-16
Palkat ja palkkiot	-10	-16
Palvelujen ostot	-10	-14
TOIMINTAKATE	0	0
VUOSIKATE	0	0
TILIKAUDEN TULOS	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	0	0

Taulukko 2 Jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön tuloslaskelmat vuodesta 2021

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2020		TA 2021		TP 2021	
	euroa	htv	euroa	htv	euroa	htv
Jätehuolto (kp 111874)	268 000	5	294 000	5,3	303 000	5,62

Taulukko 3 Jätehuoltoviranomaisen henkilöstömenot ja henkilötyövuodet vuonna 2021